

Frit NORDEN

31. årgang - nr. 4 - 2003

Frank Dahlgaard,
journalist, cand. polit
fhv. medlem af
Folketinget

Vi er jo foran! NORDEN – en undervurderet succeshistorie

Af Frank Dahlgaard

Mit oplæg skal være om Nordens betydning og rolle i verden i dag og i morgen. Jeg er selv et produkt af nordisk samarbejde. Min far traf min mor, der er svensk, på Hindsgavl, Foreningen Nordens kursusjendom, i

slutningen af 30-erne. Og for at det ikke skal være løgn, er jeg gift med en nordmand.

Jeg er uddannet økonom og har siddet syv år i Folketinget for Det konservative Folkeparti, som smed mig ud efter EU-parlamentsvalget i 1999, fordi jeg "stemte forkert". Der var ingen konservative kandidater, der var skeptiske overfor EU. Og så stemte jeg på en anden – og sagde det. Så blev jeg løsgænger og meldte mig siden ind i Kristeligt Folkeparti, som jeg fortsat er medlem af. I det sidste årstid har jeg arbejdet i Danmarks Statistik som redaktør af Nordisk Statistisk Årbog. Den årbog er også et produkt af det nordiske samarbejde, med sammenlignelig statistik fra de fem nordiske lande plus Grønland, Færøerne og Åland.

Norden – succeshistorie og forbillede.

De nordiske lande er i dag styret af politikere, der ser bort fra den store succes, de nordiske lande har hver for sig og tilsammen. De er nogle af verdens rigeste lande og mest demokratiske; de er nogle af de lande hvor ligestillingen mellem kønnene er kommet længst, og hvor "få har for meget og færre for lidt". Det er vel, hvad de fleste lande i hvert fald i den vestlige verden stræber efter. Vi har stort set nået målet. I den nordiske

klub har vi verdens nok rigeste land, Norge. Norge er 40% rigere end Sverige – der er det fattigste land i Norden, men bestemt ikke er fattigt. Men der er kommet en betydelig forskel inden for de nordiske lande. Norge er i spidsen, og så kommer Island. Island, som er 20 gange mindre i folketal end Danmark, som har egen valuta – det burde slet ikke være muligt at det eksisterede – er nummer to i Norden. Så kommer Danmark, og derefter Finland og Sverige. Men alle landene er rige og frie – og forbilleder. Forbilleder ude omkring i verden – også hvad angår det formelle samarbejde, Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd, der ellers ikke har sin storhedstid lige nu. Jeg har selv siddet i Nordisk Råd, da jeg var konservativ, og også som løsgænger. Jeg beholdt min plads som løsgænger, og det viser nok, hvor lavt man prioriterer Nordisk Råd i Danmark. Men jeg har mange eksempler på, hvordan det nordiske samarbejde studeres med interesse ude i verden: for fem-seks år siden fik man en henvendelse fra Storbritannien. Der var man ved at etablere et lignende samarbejde mellem England, Skotland, Wales, Kanaløerne, Irland og Nordirland. Østpå har man de baltiske lande, Estland, Letland og Litauen, der er blevet frie, og som også straks tog kontakt til de nordiske lande og til det officielle nordiske samarbejde. De har været med i alle konferencer og sessioner som inviterede og tilknyttede Nordisk Råd. De har også dannet deres egen baltiske sammenslutning, der har det nordiske samarbejde som forbillede.

Og tager man sydpå, til Sortehavet, hvor der for ca. 10 år siden kom en hel række nye selvstændige stater, så rettede også de henvendelse til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd og spurgte, hvad det var for et samarbejde mellem selvstændige lande, vi

LÆS I BLADET

Vi er jo foran! Norden - en undervurderet succeshistorie
Af Frank Dahlgaard.....side 1

Bør internationalt samarbejde være mellemstatsligt eller overstatsligt?
Af Dag Seierstad.....side 4

EU, fredens projekt eller kommende militær supermagt
Af Karina Rohr Sørensen ..side 8

„Vi är en båt uten roder“
Interview med Ulla Klötzer og Gerd Söderholm
Af Kerstin Palmlund.....side 10

Nordiske Noter
redigeret af Leif Kajberg og Jakob Buhlside 12

Forenings nyt.....side 16

havde udviklet, for de havde også lyst til at lave noget i den stil. Det kom der et samarbejde ud af. Men det hører man ikke noget særligt om. For i Danmark, Sverige og Finland er det hele tiden EU, der står på dagsordenen. Og det er måske naturligt. Når man er ved at bygge et nyt hus, er den nye betonbygning mere interessant end det gamle hus, der allerede står, selvom det måske er langt kønnere. Det, der påkalder sig journalisternes opmærksomhed er, hvordan det nye hus skal indrettes, hvem der skal bo der o.s.v. Det nordiske samarbejde er ikke nyt og under opbygning. Det er veletableret. Derfor vender især danske politikere det desværre ryggen.

Norden – folkeligt og økonomisk

Men det nordiske samarbejde er meget mere end det rent politiske. Det er Foreningen Norden, der blev startet helt tilbage i 1920'erne. Det er det folke-lige samarbejde. Der findes ikke den forening i et nordisk land, der ikke har søsterorganisationer i de øvrige lande, og har møder og udveksler erfaringer og ideer. Flyene mellem de nordiske hovedstæder er fyldt med folk, der er ude for at besøge hinanden og holde møder. Det er det nordiske samarbejde. Og det lever i bedste velgående; ja bedre end nogensinde.

Og går man over og ser på den hårde økonomiske side af sagen, er Norden et hjemmemarked. I stillingsannoncer søges salgsfolk til at dække det nordiske marked. Nordisk Statistisk Årbog viser bl.a. at Sveriges eksport til de øvrige nordiske lande er større end eksporten til Tyskland og Frankrig tilsammen; og det skønt Tyskland og Frankrig har ca. 140 millioner indbyggere, mens Sveriges nordiske nabolande har ca. 15 millioner. Jeg tænkte selv, at det var for godt til at være sandt, men det er korrekt. Danmarks eksport til det øvrige Norden er også væsentlig større end eksporten til Tyskland – men dog mindre end vores eksport til Tyskland og Frankrig tilsammen. Men det er omkring 20% af eksporten. Og i det store centrale nordiske land, Sverige, er eksporten til de nordiske nabolande altså størst. Vi har hver vores valuta og hver vores økonomiske liv, for landene er vidt forskellige. Nogle har fiskeri, nogle har gas, nogle har olie. Så det er ikke noget naturligt sted at

lave en fælles valuta, en fælles nordisk krone – bortset fra at vi allerede har det fælles arbejdsmarked. Det har man ikke i EU og får det heller aldrig, fordi sprog og kultur er så forskellige. Men det har vi i udstrakt grad i Norden – og et meget tæt økonomisk samarbejde. Og ser vi på investeringer, viser det sig at vi investerer mere i hinandens lande end i noget andet område. Tyske og franske investeringer i Danmark er ubetydelige i forhold til de, der kommer fra Sverige og Norge. Bl.a. derfor har man set, at hvor der i det meste af verden, ikke mindst i Vesteuropa, har været en økonomisk nedtur de seneste år – IT-aktierne skred ned, så kom den 11. september, Tysklands og Frankrigs vækst gik i stå – har det ikke berørt Danmark eller Sverige eller Norge. Og i Finland og Island går det også godt. Der går det faktisk endnu bedre. Den danske Nationalbank har undret sig over det i en kvartalsberetning: Danmark og de andre nordiske lande, der alle er små, er mindre påvirkede af den verdensøkonomiske krise end Tyskland og Frankrig. En del af forklaringen er, at vi handler meget indbyrdes. Krise i Tyskland rammer ikke Sverige så hårdt som et tilbageslag i Norge eller Danmark. Så al snak om, at “vi er fuldstændigt afhængige af de store lande” er ikke rigtig.

Småt er godt

Nu er vi ved EU og Euro-spørgsmålene. For hvis det er rigtigt, at små lande ikke kan selv – hvad så med Island? Schweiz har ingen råstoffer og intet hav omkring sig, men det er et rigt land. Normalt siger man så, at Schweiz er rigt, fordi det har sine banker. Det er den sygeste forklaring. Og Norge – “jamen de har jo olien”. Men når vi så kommer til Island kan man se, at de EU-begejstrede alligevel ikke kan få sig selv til at sige: “jamen de har jo fiskene”. Regnet i folketal og økonomi er Island et meget lille land. Men det har sin egen kultur; det ligger langt ude i Atlanterhavet. Men de er rige og deres erhvervsfrekvens er den største i hele Norden. Arbejdsløsheden er steget lidt - fra næsten ingenting til ca. to procent. Også i de andre nordiske lande er arbejdsløsheden lav – bortset fra Finland, hvis økonomi fik det store chok for godt tolv år siden ved Sovjets opløsning. Da sprang arbejdsløsheden op fra tre til sytten procent

på ét år. Tænk, hvis de ikke havde kunnet devaluere. Men det kunne de dengang. Og devalueringen gjorde dem konkurrencedygtige og gjorde, at det ikke gik langt værre. Så de nordiske lande er små lande, hvis arbejdsløshed i snit er under det halve af de store EU-og Eurolandes. Det er lande med en høj levestandard, væsentligt over den tyske og franske og med en mere jævn fordeling. Så hvad er deres visioner og mål – andet end at gøre det lige så godt som de nordiske lande? Og hvad er Nordens vision? Der er jo mange, der i disse EU-tider spørger: “hvad er jeres alternativ?”. Så plejer jeg at svare: “Hvad taler du om - bare lad tingene køre, som de gør”. Og det er da ikke så vildt at sige. Men det *kan* faktisk ikke blive meget bedre.

Den Nordiske Statistiske Årbog kommer på engelsk og skandinavisk, og der er stor interesse for den. Den bliver læst ude i verden. De nordiske lande er forbillede. “Ude godt, men hjemme bedst” – men det er ikke bare os, der synes at Norden er bedst. Det er der rigtig mange, der synes.

Forbedringer frem for visioner – vi er jo foran!

Norden er bevis på, at små lande godt kan være selvstændige og klare sig; og det er noget snak at sige, at vi kun kan klare os, hvis vi er store, og at ellers kører toget. Så lad det køre. Vi er jo foran! Mine visioner for Norden er, at der ikke skal ske så meget. Vi skal blot holde fast i det eksisterende samarbejde. På et tidspunkt begynder politikerne så nok at interessere sig for det. Selvfølgelig er der nogle problemer mellem de nordiske lande, som kræver politiske beslutninger, og hvor det er gået den forkerte vej i snart mange år. Tingene udvikler sig. Efter krigen, hvor den nordiske tanke blomstrede op igen og man dannede Nordisk Råd og senere Nordisk Ministerråd, var lovgivningen i de nordiske lande altid udstyret med en paragraf, der tog højde for, hvordan det var i de andre lande for at tilstræbe at lovgivningen blev så ensartet som muligt. Nu er der altid en EU-paragraf: “Hvordan er det i EU?”. Man har droppet den nordiske vinkel, og det er synd, for det betyder, at f.eks. min kone, der er norsk og bor her i landet, har masser af besvær omkring skat og pensionsforhold og pengeoverførsler. Pengeoverførsler –

når vi nu har en bank, der hedder Nordea! Det er jo bare at trykke på en knap for at overføre pengene. Det er noget pjat at det skal vare i flere dage og koste meget. Min mor har boet her siden 1943, men arbejdede i sin tid i Stockholm. Derfra har hun noget pension; ikke meget, men så skal der regnes med kurs og gebyrer. Bankerne vil ikke gøre noget ved det, så det kræver politisk stillingtagen. Nu har man sat Poul Schlüter til at rejse rundt til de nordiske regeringer og påpege disse hindringer, der er, med bl.a. pengeoverførsler, skatter, pensioner og en lang række ting, der er generende for de nordiske borgere, der bor i et andet nordisk land end deres eget. Dem er 264.000 af. Der har det kørt den gale vej, men man kan håbe, at der sker noget nu.

Søskendejalusi og fælles optræden?

Man kunne så forestille sig, at jeg ville sige, at Norden må stå sammen, for så bliver vi hørt i højere grad. Men jeg tror ikke på det. For den nordiske familie er en familie, og landene er søskende. Og der er søskendejalusi. Svenskerne og nordmændene skal ikke lære noget af danskerne. Og finnerne nyder, at de i EU-sammenhæng er forrest og allerede har indført Euroen, og at folk køber Nokia i stedet for svenske mobiltelefoner. Der er historisk betingede storebror- og lillebrorkomplekser. Selvom Danmark, ligesom Sverige, er en af de gamle kolonimagter, der havde Norge og Island under sig, har vi også et lillebror-kompleks i forhold til Sverige. Så skændes man lidt – også ved Nordisk Råds møder. Det er måske ikke så fint, men det illustrerer at vi er en familie. Sådant forholdet ikke mellem Frankrig og Tyskland. Men når man føler for hinanden, som vi gør i det nordiske, kommer der også skænderier ind imellem.

Men vi har meget det samme værdisæt, og ser på tingene på samme måde. Derfor håber jeg egentlig også, at Norge og Island kommer med i EU, for så kan vi tale med en større skeptisk stemme der. For de nordiske lande er skeptiske.

Det bliver mere og mere klart. Og det er dybt forkert, som nogle påstår, at en gruppe lande ikke kan have et særligt forhold, også i EU. Det er helt naturligt, at man har et tættere forhold til nogle end til andre. Sådant ser

tyskerne og franskmændene også på det nordiske samarbejde – med en vis misundelse. Det er på ingen måde fjendtligt overfor de andre. Det er ikke rigtigt, at Norden er “yt”.

Vi er ikke alene

Til sidst om den svenske euroafstemning: Det var jo en festlig dag! Jeg tænker lidt på vores tidligere udenrigsminister Uffe Ellemann Jensen. Han skrev et par uger inden afstemningen en klumme i Berlingske Tidende om, at svenskerne nok, når det kom til stykket, ville stemme ja – for “de er mere fornuftige”. Siden har man ikke hørt noget fra ham. Jeg mener, at de stemte meget fornuftigt. Nu har vi en situation, der for det første viser, at Norge ikke er alene udenfor. Da man stemte om medlemskab i Norge i 1994 blev det igen et nej – men der var tæt løb mellem ja og nej. Den svenske afstemning lige forinden endte med et ja – men resultatet her var også tæt på fifty-fifty. Da vi i sin tid stemte om medlemskab i Danmark – godt nok et medlemskab, som vi troede var mere begrænset end det nu er blevet – var der 63% ja. Men da vi stemte nej til Maastricht i 1992 – med et meget lille flertal – udskrev Mitterand en folkeafstemning i Frankrig for at sætte det tåbelige lille land på plads. Og det blev 51% ja og 49% nej. En række lande har altså fifty-fifty afgørelser. Så vi er ikke så forskellige. Men budskabet må være modtaget i Bruxelles og Frankfurt: der er en folkelig skepsis, og den er voksende. Danmark er ikke alene, Norge er ikke alene. Vi har et broget billede. Men den folkelige opbakning til den store union, hvor man vil trække fælles regler og et fælles politisk system ned over hovedet på alle landene – i modsætning til det nordiske samarbejde – er der ikke. I det nordiske samarbejde er vi selvstændige lande. Nordisk Råd er kun nogle politikere fra parlamenterne i norden, der giver råd og anbefalinger til landene. Det er et langsomt apparat, men de nordiske lande er selvstændige. Og det er der bred opbakning til. Der er ingen politiker i noget nordisk land, der tør tale grimt om det nordiske samarbejde. Så der er den folkelige legitimitet i orden. Nordens vision er stort set på plads. Vi skal bare køre videre. De andre har visioner: de skal jo prøve på at få nogle samfund som vores.

Frit NORDEN

Redaktion:

Leif Kajberg (ansvarshavende)
Klirevænget 31
2880 Bagsværd
Tlf. 44 98 29 32
Bent Brier
Jesper Morville
Jakob Buhl

Redaktionspanel:

Ib Christensen
Kurt Francis Madsen

Abonnement: Dkr. 90,-

Tryk: Toptryk, Gråsten

Tak til Poul Erik Søe

Højskoleforstander Poul Erik Søe, Lønne Højskole i Vestjylland, har ønsket at trække sig som medlem af Frit Nordens redaktionspanel. Han vil være kendt af mange af bladets læsere og i de seneste år har vi fx bragt adskillige af Poul Erik Søes artikler og spidser fra Enmandsavisen i bladet (se <http://www.torshammer.dk/enmandsavisen/>). Det er i øvrigt muligt at søge i de mange, p.t. 856 (!), elektronisk lagrede artikler på fra samme webside. I disse artikler og kommentarer er der ofte blevet sagt fra, velgørende skarpt, træfsikkert, utrolig velformuleret og ofte med lune, over for de oppustede magtambitioner i Bryssel, traktatmageriet og eurokraters magtbrynde. Også adskillige Christiansborg-politikeres demokratiforkortende gebærder og rævekager er blevet spiddet i årenes løb. Selvsagt har også dansk selvråderet, Norden og det nordiske i dets mange afskygninger fået mange gode og præcise ord med på vejen fra Lønne. Flere af os husker fx tillige radioforedragene i radioens P1 (Rosenkjærprisen). Enmandsavisen og Poul Erik Søes pen vil også fremover være en vigtig inspirationskilde for Frit Nordens redaktion.
Leif Kajberg

Bør internasjonalt samarbeid være mellomstatlig eller overstatlig?

Anden del av en innledning holdt på Nordisk Folkeriksdag, Lillehammer, 2. august 2003

Av Dag Seierstad

Første del av Seierstads oplæg fra folkemødet i Lillehammer i sommer blev bragt i Frit Norden nr. 3, 2003 ("Det nordiske samarbeidet i lys av EU-samarbeidet – og omvendt"). Seierstad diskuterer i artikkelen 1. del to internasjonale samarbeidsmodeller, som er ekstremt forskjellige av natur: EU-samarbeidet og det nordiske samarbeide. Han opriidser det nordiske samarbeides særlige kendetegn og fremhæver som det viktigste kendetegn for dette samarbeide, at nordiske samarbeide har utviklet sig skridt for skridt – felt for felt. Og den viktigste metode har været det, som man kan kalde *gensidig læring*. Ministre har deltageret i møder sammen, sagsbehandlere i ministerier har taget telefonen til kolleger i andre nordiske lande, lærere har mødt hinanden på tværs av de nordiske landegrænser. Fagforbund og andre interesseorganisationer har lært af deres partnere i andre nordiske lande, journalister har kunnet opsnuse nyheder, lovændringer og erfaringer, som man har gjort sig i andre nordiske lande. Denne særlige nordiske samarbeidsmodel har vært utrolig effektiv, hvis man måler effektiviteten ud fra hvor ensartet resultatet er blevet på tværs af grænserne i Norden.

Men også inden for EU foregår der en erfaringsudveksling af den slags, som vi finder i Norden. Men vigtige dele af EU-samarbeidet ser helt anderledes ud. Det er nemlig fastlagt i traktater og i fælles love. Det binder medlemsstaterne til at arbejde for mål, som er

fastlagt på forhånd, mål som hvert land er afskåret fra på egen hånd at justere undervejs i processen, hvis erfaringerne tilsiger dette. Ofte bindes staterne til at tage bestemte midler i anvendelse for at nå målene, mens andre midler forbydes. Den enkelte stat kan ikke på egen hånd foretage ændringer, selv om erfaringerne peger i en sådan retning. Som illustrerende eksempel foretager Seierstad en sammenligning af den nordiske pasunion og den pasfrihed, som består mellem EU-landene i kraft af Schengen. Seierstad har en central pointe, når han fremhæver, at selve Schengen-avtalen godt nok er på omkring 100 sider – men den efterfølges af et regelværk på flere tusind sider (!). Som stærk kontrast til dette kunne den nordiske pasunions bestemmelser, da de var blevet vedtaget, koges ned til kun at fylde kun én side (!)

Seierstad peger dernæst på en række grundlæggende konsekvenser af EU-samarbeidet:

- EU øger afstanden mellem dem som styrer og dem som bliver styret
- I EU vil fagforeninger og andre græsrodsorganisationer møde stærkere modsatrettede kræfter og have længere vej frem til dem, som træffer afgørelserne
- EU (og EØS) flytter magt ikke bare fra København til Bryssel, fra Stockholm til Brussels, men der flyttes også magt internt i det danske og svenske samfund, fra udkant til centrum, fra græsrod til elite. Det er de centralt placerede eliter, som har lettest ved at nå

frem til og i Bryssel

- EU støber alt i samme form
- Det indre marked bygger på en traktatfæstet vækstøkonomi, hvor den stærkeste mulige konkurrence mellem flest mulige ligestillede virksomheder skal give den hurtigste mulige økonomiske vækst
- Inden for den internationale rivalisering har EU målbevidst fremmet en globalisering, som tømmer nationale og lokale samfund for herredømme over egen udvikling
- Udenfor EU har Norge en taleret og en ret til at stille forslag i verdenssamfundet, som Danmark, Sverige og Finland mistede, da de blev medlemmer af EU

Læs 1. del af Seierstads artikel i uforkortet version på Frit Nordens hjemmeside:

<http://www.fritnorden.dk/>

EU som en blanding av mellomstatlig og overstatlig

Jeg minner om den språkbruken jeg har lagt til grunn: Jeg kaller samarbeidet overstatlig dersom statene kan bindes mot sin vilje. Jeg kaller det mellomstatlig dersom statene har beholdt sin suverenitet og bare bindes av de vedtak de sjøl har gått inn for.

Eksemplet EU:

EU har vært en blanding av mellomstatlig og overstatlig. EU er mellomstatlig overalt hvor medlemsstatene har en vetorett EU er overstatlig overalt hvor en medlemsstat kan stemmes ned av et flertall

Romatraktaten gjorde handelspolitikken, f.eks. tollsatsene, og landbrukspolitikken overstatlig. Hver ny traktatendring har gjort EU mer overstatlig og mindre mellomstatlig.

Enhetsakten 1986

Maastrichttraktaten 1991

Dag Seierstad er utredningsleder i Nei til EU i Norge og forfatter til et utal af informationsfylde bøger om EU-spørsmål

Amsterdamtraktaten 1997
Nicetraktaten 2000
Konventforslaget 2003

Det fins ulike varianter av overstatlighet – der noen varianter provoserer den nasjonale suvereniteten mer enn andre

Som illustrerende eksempel vil jeg bruke EU's miljøregler som er av to slag:

- det fins regler for produkter (regler som stiller miljøkrav, helsekrav, sikkerhetskrav). Alle slike krav innebærer totalharmonisering: ingen land kan ha strengere krav enn dem som EU fastsetter. Det vil si at EU kan tvinge et land til å svekke sin miljøpolitikk – eller til å nekte et land til å skjerpe miljøpolitikken ut fra nasjonale hensyn og vurderinger. Det er en sterkt provoserende form for miljøpolitikk.

- miljøregler som ikke stiller krav til produkter, men fastsetter standarder for utslipp, kvalitet på drikkevann og badevann, o.l. Her stiller EU minstekrav: Alle EU-land kan innføre strengere krav.

Slike minstekrav er også overnasjonale i EU. Ingen land kan gå under minstekrava, og de fleste av dem kan fastlegges ved flertallsvedtak. Men slike minstekrav er langt mindre provoserende enn krav om totalharmonisering.

En personlig synspunkt

Internasjonalt samarbeid er nødvendig, og noen ganger bør det være overnasjonalt. Overnasjonale ordninger er nødvendige, men hvis de skal være forenlige med demokratiske samfunnsforhold må overnasjonalitet bare omfatte det som er mest nødvendig. EUs overnasjonalitet griper inn på alt for mange saksområder - og den begrenser nasjonal handlefrihet på feil saksområder. Forpliktende internasjonalt samarbeid er for eksempel nødvendig for å løse de globale miljøutfordringene. Det hadde vært en fordel om Kyoto-avtalen var overstatlig slik at USA ikke kunne vri seg unna fra å dele ansvaret for klimaproblemene. Miljøstandarder som setter minstekrav, kan med fordel være overstatlige. Det samme gjelder minstekrav og innen arbeidslivet. En skattlegging av rike land med sikte på en global omfordeling, krever en overstatlig ordning. I tillegg burde arbeidet for grunnleggende menneskerettigheter og for å hindre krig, ha ryggdekning i overstatlige institusjoner. Dette er slik jeg ser det, det mest nødvendige. Internasjonal overstatlighet burde derfor begrenses til miljø, arbeidslivsstandarder, internasjonal skattlegging, menneskerettigheter og faren for krig.

FN

FN er overstatlig på noen få punkter.

1. Sikkerhetsrådet kan sette i gang militære tiltak mot et land som går til angrepskrig. FN kan ikke pålegge medlemsland å delta i slike militære tiltak, men medlemsland plikter å avstå fra tiltak som kan hindre at FN-aksjonene settes ut i livet. Hvis sikkerhetsrådet går til ikke-militære sanksjoner, våpenembargo, oljeembargo o.l., plikter alle medlemsland å bidra til at sanksjonene blir effektive.

FNs generalforsamling vedtar med 2/3 flertall FN's budsjett og vedtaket forplikter medlemslanda til å bidra økonomisk etter den fordelingsnøkkel som er vedtatt.

Verdensbanken og Det internasjonale valutafondet

Både Verdensbanken og IMF disponerer midlene sine etter flertallsvedtak. I den forstand er det overstatlige med hensyn til de beslutningene som fattes.

Vedtak i Verdensbanken og IMF begrenser stadig suvereniteten til de statene som får hjelp eller støtte. Når det skjer, er de to instansene overstatlige i den forstand at stater ikke kan verge seg mot konsekvensene av vedtak i Verdensbanken og IMF. For å få hjelp, må de føye seg etter de krav som stilles. Godtar de ikke krava, får de ingen hjelp. I Verdensbanken og IMF stemmes det, og flertallet bestemmer. Men ikke alle land har like mange stemmer. Tallet på stemmer avgjøres av hvor stor del av grunnkapitalen landet har skutt inn. I IMF har USA 24 prosent av stemmene og de femten EU-statene 29 prosent – til sammen 53 prosent. I Verdensbanken har USA 16 prosent av stemmene og de femten EU-statene til sammen nesten 26 prosent av stemmene – til sammen 42 prosent. Det betyr at også i Verdensbanken er det i praksis umulig å få gjennom vedtak som USA og EU-statene er motstander av. På 1980-tallet f.eks. utnyttet Verdensbanken gjeldskrisa til å tvinge flest mulige land inn i samme form – ei form med mest mulig markert og minst mulig samfunnsmessig styring. Krav om såkalt "strukturtilpasning" ble satt som vilkår for enhver hjelp fra Verdensbanken og IMF, Det internasjonale valutafondet. 60 land ble utsatt for slike krav på 1980-tallet. All regulering av priser og lønninger måtte vekk, offentlige utgifter måtte kuttes, alle subsidier på mat og andre basisvarer måtte fjernes, handelen liberaliseres, statsbedrifter og offentlige tjenester privatiseres. Kuttene i offentlige utgifter gikk hardest utover skole- og helsetjenestene, de mest grunnleggende forutsetningene for økonomisk utvikling. Det var i stor

grad privat gjeld til utlandet som hadde eksplodert i den tredje verden på 1970-tallet, ikke statlig gjeld. Men IMF og Verdensbanken hadde i sin makt å drive dobbelt bokholderi: staten måtte ta ansvar for all gjeld til utlandet. Mens gjeldsforpliktelsene ble nasjonalisert, ble samfunnsøkonomien privatisert.

Maktbruk gjennom IMF og Verdensbanken

USA og EU bruker IMF og Verdensbanken aktivt for å sikre dumpingsalget sitt på verdensmarkedet. Land som havner i valuta- eller gjeldskrise, må f.eks. ta vekk toll på importsukker for å få de lån som trengs for å komme ut av krisene. Det skjedde med Moçambique i 1999, ett av verdens fattigste land etter tiår med borgerkrig. Regjeringen i Moçambique hadde prøvd å støtte innenlandsk sukkerproduksjon også på andre måter, men ble satt under hardt press fra IMF og Verdensbanken.

WTO

WTO har derimot ingen formelle regler for hvordan beslutninger tas - utover et illusorisk prinsipp om at vedtak fattes ved konsensus. Det er lett å skjønne at når 145 stater møtes - og alle avgjørelser må være enstemmige - vil mektige land sørge for at det foregår mye i kulissene og bak lukkede dører. Makt-trekanten USA-EU-Japan har i praksis ivaretatt interessene sine gjennom kompromisser seg i gjennom. Deretter har kompromisset blitt tvunget i gjennom ved tosidig kjøp og press fra de tre sterke overfor svakere land. På de store WTO-konferansene skjer det parallelle forhandlinger på et utall av saksfelt. Selv på de største WTO-konferansene - som den i Seattle i 1999 og i Doha i 2001 - stiller de fleste u-land med så små delegasjoner at de bare kan delta på noen av de forhandlingsmøtene som til enhver tid foregår. Da blir det fort et problem for dem at WTO opererer med en knallhard dis-

plin: har du ikke protestert på et møte, ødelegger du ikke enigheten ved å protestere i plenum. Og har du ikke vært på et arbeidsmøte, har du ingen rett til å gå mot det standpunktet som møtet gikk inn for. I tillegg får gjenstridige land spesialbehandling i mindre grupper der alle andre er enige. Når ei slik gruppe har samla seg om et felles synspunkt, presenteres enigheten for plenum som et kompromiss som ikke kan rokkes. Det var disse strategiene som skar seg i Seattle i 1999 fordi u-landsfronten ikke lot seg splitte - og fordi de USA, EU og Japan ikke var enige nok på forhånd. I Doha i 2001 var u-landsfronten lettere å splitte - og de tre sterke var bedre forberedt.

Det demokratiske moteksemplet - eller den gang Colombia lærte verden demokrati

Hvordan kan halvannet hundre land fatte vedtak slik at de store og mektige ikke overkjører de små og svake? Dette er et grunnspørsmål i diskusjonen om hvordan en kan organisere verdenssamfunnet demokratisk - eller for ikke å ta i alt for hardt: slik at noen minstemål av demokrati er oppfylt. De fleste vil erkjenne at WTO er et vrengebilde på internasjonalt demokrati. Men internasjonale forhandlinger kan foregå helt annerledes - også med dagens maktforhold mellom rike og fattige land. Det viste en miljøvernminister fra Colombia i januar 2000. Det skjedde under forhandlinger som var like viktige, like vanskelige og der uenigheten var like stor som i WTO. Forskjellen var at forhandlingene ble organisert helt annerledes - med en fast vilje til at alle land skulle delta mest mulig på like fot og med samme mulighet til å ha oversikt over hva som foregikk under forhandlingene. Dette oppsiktsvekkende demokratiske moteksemplet fant sted i sluttfasen av forhandlingene om den såkalte "biotrygghetsprotokollen". Denne FN-protokollen

handler blant annet om hvordan internasjonal handel med genprodukter (frø, planter, fôr og mat) skal foregå. Forhandlingene starta i 1996 og varte i fire år. Utgangspunktet var vanskeligst mulig. USA sto steilt på at det skulle være full frihandel med alle slags genmodifiserte produkter. For å sikre slik frihandel skulle det ikke være noen som helst krav om at genprodukter skal merkes. Motsetningene var store - så store at forhandlingene kunne ha brutt sammen. Men så overtok Colombias miljøvernminister, Juan Mayr Maldonado, som forhandlingsleder. Han overtok i februar 1999 og fikk på plass et helt nytt forhandlingsopplegg. Som det sies i årsrapporten fra UNDP (FNs utviklingsorganisasjon) for 2001: *"Med en kombinasjon av åpne, innovative metoder og en aktiv, upartisk forhandlingsleder kunne en av de mest omstridte forhandlingene i internasjonal rett føres fram til en lykkelig slutt."* Statene ble gruppert - ikke etter verdensdel eller inntekt - men etter interesser og standpunkter. Deretter valgte gruppene talspersoner som møtte til forhandlinger på vegne av gruppene sine. Store grupper hadde flere talspersoner enn små grupper. Siden de fleste u-land sto sammen i ei gruppe, hadde de mange talspersoner i forhandlingene. U-land med andre oppfatninger slutta seg til andre grupper. Men det viktigste var at forhandlingene mellom talspersonene ikke foregikk bak lukkede dører. Alle statene kunne ha observatører i det rommet der forhandlingene foregikk. Alle kunne derfor selv høre hva som ble sagt. Ingen var prisgitt hvordan gruppas talsperson valgte å rapportere tilbake. Delegasjonene fra de frivillige organisasjonene og for andre internasjonale organisasjoner enn FN, kunne følge forhandlingene direkte på stor-skjerm i et nabolokale. På det avsluttende møtet i Montreal i januar 2000 slapp de inn i selve møterommet. Som UNDP-rapporten konkluderer: Denne framgangsmåten gjorde det mulig å balansere mot hverandre tre hensyn som ofte står i motsetning til

hverandre:

å la alle land delta i forhandlingene, å holde de stramme tidsrammene som slike forhandlinger nødvendigvis må ha, og å sikre innsyn og åpenhet slik at alle delegasjonene visste hva som foregikk. Resultatet av forhandlingene ble også oppsiktsvekkende: Import av genvarer kan det enkelte land regulere etter egen nasjonal lovgivning – og lovgivningen kan legge føre-var-prinsippet til grunn. USA ble til slutt helt isolert – og hadde støtte fra sju land med 126 land mot seg. Norge spilte en avgjørende rolle for å få til dette flertallet. Men det er en annen historie.

Klar norsk tale utafør EU

Hilde Frafjord Johnsen: *“Akkurat nå er jeg veldig glad for at jeg ikke er med i EU. Da hadde det vært helt umulig å spille den rollen vi har gjort i disse forhandlingene.”* (Dagsavisen 3.9.02). Utafor EU har Norge en tale- og forslagsrett i verdenssamfunnet som Danmark, Sverige og Finland for lengst har mista. Den store FN-konferansen om miljø og utvikling i Johannesburg i august 2002 er det ferskeste eksemplet. Slutterklæringen fra FN-toppmøtet i Johannesburg skulle ha med en setning om at framtidige miljøavtaler må være forenlig med handelsreglene til WTO - altså i praksis underordnes WTO-reglene. Det var det først bare Norge og Etiopia som reagerte på - mens USA, EU og hele u-landsblokken (G77) sto på den andre sida. Slaget syntes tapt, men iherdig innsats fra den etiopiske miljøvernministeren fikk enkelte u-land til å bryte ut. Etter hvert fulgte hele u-landsblokken etter, mens Sveits lenge var eneste i-land som var på Norges side. Etter timelange interne diskusjoner snudde til slutt EU-delegasjonen. Det var danske forhandlere som leda EU-delegasjonen siden Danmark hadde formannskapet i EU høsten 2002. Men den danske delegasjonslederen kunne ikke framføre andre synspunkter enn det som

var flertallssynet innen EU-delegasjonen.

Ingen endelig miljøseier

Uten innsatsen til Norge og Etiopia ville handelsreglene til WTO nå hatt forrang framfor alle internasjonale miljøavtaler. Det ville vært et dramatisk nederlag for den globale miljøkampen. Men noen miljøseier var det likevel ikke. Det er f.eks. ikke vedtatt at miljøavtaler og WTO-regler likestilles. Det eneste som skjedde, er at den halve setningen om at “miljøavtaler må være forenlig med WTO-reglene”, ble tatt ut. Dermed er forholdet mellom miljøavtaler og WTO-regler like uavklart som før. Og som før vil USA sette mye inn på å få til “handel for enhver pris”. Det betyr at kampen fortsetter på enhver arena som velger å føre kampen på. Det var det Norge og Etiopia oppnådde i Johannesburg.

Ingen ny rolle

Den aktive norske rollen i internasjonale forhandlinger er heller ikke ny. Den danske EU-tilhengeren Lone Dybkjær oppdaga det så tidlig som i november 1995. Da sa hun i EU-parlamentet: *“Kun fordi Norge står utenfor og kunne opretholde et lig-nende forslag, kunne det behandles. Jeg har varmt støttet Norges medlemskab. Dette er desværre et eksempel på, at det var godt, at Norge ikke blev medlem. Det var godt for miljøet i hvert fald.”* Bakgrunnen var at Danmark og Sverige prøvde å fremme et forslag om å forby eksport av farlig avfall fra i-land til u-land. Det skjedde innen rammen av Basel-konvensjonen, en internasjonal konvensjon som regulerer transport på verdenshavene. Men forslaget ble stemt ned i EUs Ministerråd. Danmark og Sverige ville likevel fremme forslaget innen Basel-konvensjonen – men fikk beskjed fra EU-kommisjonen at i så fall ville EF-domstolen sette dem på plass. Saken løste seg ved at Norge la fram det forslaget

som Danmark og Sverige ikke lengre kunne fremme. Og fikk det vedtatt noen år seinere fordi flertallet i EU hadde snudd.

Ikke første gang

Danmark har også tidligere måttet gå til Norge for å få fram synspunktene sine i internasjonale sammenhenger. Første gang det ble offentlig kjent, var på den store miljøkonferansen i Rio de Janeiro i juni 1992. Der ville Danmark ta opp forslag om en internasjonal konvensjon for transport av radioaktivt avfall. Danskene la først fram forslaget internt i EU. Der ble forslaget stemt ned – og det danske utenriksdepartementet gikk derfor - i all hemmelighet - til svensk UD og norsk UD for å be Sverige og Norge om å fremme forslaget. Det skjedde.

Hvem skal de gå til hvis ...

I 1992 var det grunn til å spørre: hvem skal danskene gå til om Sverige og Norge følger Danmark inn i EU? I 1995 var det grunn til å spørre: hvem skal danskene og svenskene gå til dersom også Norge blir medlem av EU? EU splitter i dag de nordiske land i mange internasjonale sammenhenger. Det nordiske samarbeidet har derfor mer problematiske vilkår enn før. Det gjør det ikke mindre viktig.

EU, fredens projekt eller kommende militær supermagt?

Oplæg, holdt på Nordisk Folkeriksdag, Lillehammer, 2. august 2003

*Af Karina Rohr Sørensen
Talsperson for Folkebevægelsen
mod EU og kandidat på liste N til
parlamentsvalget*

Et argument der ofte fremkommer i den danske debat fra tilhængernes side er at EU er Fredens Projekt. At vi ved at gå med i unionen sikrer en fredeligere verden. Kaster man et blik på EU virker argumentationen dog noget grotesk.

- EU-hæren skal fra i år råde over en udrykningsstyrke på op mod 15 brigader med 60.000 soldater og en baggrundsstyrke på 250.000 mand
- Der er planer om en EU-flådestyrke med hangarskibe og fly som supplement til udrykningsstyrken
- Kommissionen anbefaler at EU og medlemslandene bruger langt flere ressourcer på forsvarsbudgetter og oprustning
- Der lægges op til en styrkelse af våbenproduktionen i EU
- Våbenindustrien skal have langt mere direkte indflydelse i beslutningerne om EU's militær
- EU er samlet set verdens næststørste våbeneksportør

Udover ovenstående, der dokumenterer at EU tager sin egen oprustning særdeles alvorlig allerede nu, bør man læse udkastet til den nye forfatning, eller EU-Grundlov som vi kalder den. Her er det tydeligt at der er lagt op til en øget militær udvikling. Dette falder meget godt i tråd med den analyse vi i Folkebevægelsen mod EU har af ud-kastet. Målet med EU-grundloven er at lave en basis for en centralistisk EU-stat,

med en markant udenrigs- og sikkerhedspolitisk profil. En union med et militær, der gradvist skal gøres stærkere. Et EU der både kan og vil præge den internationale scene. I hele udkastet er der lagt op til at medlemslandene skal underlægge sig EU på alle væsentlige politik områder, og der rummes ingen mulighed for at man som EU medlem kan "gå imod strømmen", hvis man er uenig i den vedtagne politik. De enkelte lande skal acceptere opgivelse af suveræniteten, og det skal accepteres at EU står over medlemsstaterne. Også på det militære område gælder dette, hvilket ses f.eks. i artikel 15 og artikel 40: (citater fra forfatningen er i kursiv)

Artikel 15: Den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik

1. Unionens kompetence inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik omfatter alle udenrigspolitiske områder samt alle spørgsmål vedrørende Unionens sikkerhed, herunder gradvis udformning af en fælles forsvarspolitik, der kan føre til et fælles forsvar.

2. Medlemsstaterne støtter aktivt og uforbeholdent Unionens fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i en ånd af loyalitet og gensidig solidaritet og respekterer de retsakter, Unionen vedtager på dette område. De afstår fra enhver handling, der strider mod Unionens interesser eller kan skade dens effektivitet.

Her åbnes mulighed for et fælles forsvar med bemærkningen "kan føre til...", i en senere artikel gøres det dog klart at der mere er tale om "skal" end "kan". Væsentligt at bemærke at man med den i stk. 2 anførte tro-

skabserklæring fuldstændig afstår sin ret som land til eks. at kritisere/ gå imod hvis unionen vælger at gå i krig!

Artikel 40: Særlige bestemmelser vedrørende gennemførelsen af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik

1. Den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik udgør en integrerende del af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Den sikrer Unionen en operationel kapacitet, der gør brug af civile og militære midler. Unionen kan anvende disse i forbindelse med opgaver uden for Unionens område med henblik på fredsbevarelse, konfliktforebyggelse og styrkelse af den internationale sikkerhed i overensstemmelse med principperne i De Forenede Nationers pagt. Udførelsen af disse opgaver bygger på kapaciteter tilvejebragt af medlemsstaterne.

EU kan altså vælge at gå i krig uden for eget område, når blot målet er eks. konfliktforebyggelse. Et skræmmende perspektiv når man eks. kigger på USA's angreb på Irak, hvor argumentet var at "skabe demokrati". EU ønsker at opnå mulighed for at kunne forsvare sine politiske og økonomiske interesser overalt i verden.

2. Den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik omfatter gradvis udformning af en fælles EU- forsvarspolitik. Denne vil føre til et fælles forsvar, når Det Europæiske Råd med enstemmighed træffer afgørelse herom. Det henstiller i så fald til medlemsstaterne, at de vedtager en sådan afgørelse i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser....

3. Medlemsstaterne stiller civil og militær kapacitet til rådighed for Unionen til gennemførelse af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik med henblik på at bidrage til opfyldel-

sen af de mål, Ministerrådet har opstillet. De medlemsstater, der opretter multinationale styrker i fællesskab, kan ligeledes stille disse styrker til rådighed for den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik. Medlemsstaterne forpligter sig til gradvis at forbedre deres militære kapacitet. Der oprettes et europæisk agentur for forsvarsmateriel, strategisk forskning og militær kapacitet, der skal klarlægge de operationelle behov, fremme foranstaltninger til opfyldelse heraf, bidrage til at påpege og eventuelt iværksætte alle nyttige foranstaltninger til styrkelse af forsvarssektorens industrielle og teknologiske basis, deltage i udformningen af en europæisk kapacitets- og forsvarsmaterielpolitik samt bistå Ministerrådet med at evaluere forbedringen af den militære kapacitet.

Der skal opbygges en egentlig EU-hær, som det nævnes i stk. 2, en noget stærkere formulering end i Artikel 15. Medlemsstaterne forpligter sig til at arbejde for at dette sker. Det betyder at de skal afsætte yderligere midler til oprustning. Og den europæiske våbenindustri skal styrkes. Både ved de højere budgetter, og gennem større samordning af forskning mv.

5. Ministerrådet kan overdrage gennemførelsen af en opgave på EU-plan til en gruppe af medlemsstater for at bevare Unionens værdier og tjene dens interesser. En sådan opgave gennemføres efter bestemmelserne i artikel III-211.

6. De medlemsstater, der opfylder højere kriterier for militær kapacitet, og som indbyrdes har indgået mere bindende forpligtelser på dette område med henblik på mere krævende opgaver, etablerer et struktureret samarbejde inden for rammerne af Unionen. Dette samarbejde er omfattet af

bestemmelserne i artikel III-213.

Et klart signal om at de EU-lande der må ønske det kan gå forrest og samarbejde om at udføre militære opgaver for unionen. Det gøres tydeligt at dette kan ske for at bevare unionens værdier, og tjene dens interesser. En ret bred formulering, der åbner op for angreb på lande der har andre værdier end EU. Og også for angreb såfremt unionens interesser er truede.

Det er ret tydeligt dokumenteret at EU ønsker at opbygge sig som en egentlig supermagt. I mange år har ledende EU-politikere anset det for at være problematisk at EU økonomisk set er en kæmpe, men at EU på det politiske og militære plan ikke har været en effektiv modspiller til USA. Man kan ikke forstå udviklingen i EU, hvis ikke man forholder sig til unionens "lillebror" kompleks overfor USA, der jo i dag reelt er verdens eneste supermagt.

Ofte – og især i lyset af Irak-krigen – bliver det fremført fra tilhængerside i den danske debat, at det vil gavne verden, om der kom en ny supermagt i EU. Denne skulle være en mere demokratisk, mere bæredygtig, mere fredelig modpol til den amerikanske hærgen i verdenssamfundet. EU nævnes som en del af løsningen på problemet med USA, der ikke overholder de folkeretslige spilleregler.

Denne opfattelse anser vi for at være naiv, og det af flere grunde: For det første gives der ikke noget egentligt bud på hvordan en EU-supermagt skal tvinge USA til at følge internationale spilleregler. Et USA der trods modstand fra et overvældende flertal af befolkninger og lande, går i krig mod Irak, lader sig næppe diktere af et EU med ambitioner om at udfordre den amerikanske dominans. Den til dato førte EU politik giver intet håb om, at

EU vil indføre en ny og mere retfærdig verdensorden. EU er med sine told-mure og sin usolidariske handels-politik med til at skabe fattigdom, uro og ustabilitet. EU's ageren i eks. GATS-forhandlingerne, hvor de aktivt kræver at fattige lande markedsfører drikkevandsressourcerne, så EU-firmaer kan lave profit på behovet for rent vand sender et tydeligt signal om hvad EU vil og ikke vil. EU kæmper for at europæiske firmaer får en øget profit, og for europæisk dominans i internationale relationer. Ikke for fred, bæredygtighed eller miljø. Det er i lyset af den målsætning at opbyggelsen af EU-hæren skal ses. Ikke ud fra en overfladisk forestilling om at vi i Europa er bedre, mindre krigeriske og mere ordentlige mennesker end amerikanerne.

Et modsvar mod EU's supermagtsdrømme må være en fastholdelse af kravet om national selvbestemmelse. Kigger vi på Norge, må vi uden tvivl sige at de både kan og vil føre en mere aktiv, mere ordentlig udenrigspolitik end Danmark indtil nu har præsteret. Et lille land kan handle ansvarligt alene. Udenfor EU er man ikke underlagt kravet om at tage mere hensyn til unionens interesser end til hvad der er en anstændig politik. Vil man fred, miljø og velfærd må man bekæmpe den nye EU-grundlov, og arbejde for frigørelse fra unionen.

“Vi är en båt utan roder”

Finland efter EMU-inträdet: Interview med Ulla Klötzer och Gerd Söderholm

Interviewer: Kerstin Palmlund

I svenska massmedia brukar man framställa Finland som ett föredöme för övriga nordiska länder, som inte ingår i den europeiska valutaunionen, och vi får veta att det gått så bra för Finland sedan de övergått till euro som betalningsmedel. Under folkriksdagen i Lillehammer i slutet av augusti träffade jag två finländska deltagare, Ulla Klötzer och Gerd Söderholm, som gav en annan bild av tillståndet i Finland. I svenska massmedia brukar man framställa Finland som ett föredöme för övriga nordiska länder, som inte ingår i den europeiska valutaunionen, och vi får veta att det gått så bra för Finland sedan de övergått till euro som betalningsmedel.

Under folkriksdagen i Lillehammer i slutet av augusti träffade jag två finländska deltagare, Ulla Klötzer och Gerd Söderholm, som gav en annan bild av tillståndet i Finland. Gerd är ekonom, översättare och frilansjournalist. Ulla är en välkänd eldsjäl inom EU-motståndet. Hon arbetar sedan många år i finska Alternativ för EU, är aktiv i Kvinnor för fred och har varit vice ordförande i de gröna innan de övergick till en federalistisk hållning.

Kerstin:

Hur kom det sig att det finska folket röstade ja till EMU?

Ulla: Vi har aldrig fått rösta om EMU. 1994 röstade vi om Maastrichtavtalet och där ingår den monetära unionen. Politikerna sade då att vi skulle diskutera EMU senare och det tolkade vi som att det skulle bli en folkomröstning. Men det löftet innebar att det var riksdagen som diskuterade och tog beslutet. Vi blev grundlurade. I princip har inte heller svenskarna

möjlighet att rösta om EMU. Ni är lika mycket inne i “the deep shit” som vad vi är. I Finland säger man nu att det är ingen idé att protestera, politikerna gör ändå som de vill. Det är en oerhört farlig inställning.

Gerd: Långt före EMU-inträdet anpassade man landets politik efter det. Finland skulle uppfylla de fyra Maastrichtkriterierna, men folk visste inte ens om det. Anpassningen resulterade i att man fick en brant uppåtgående arbetslöshetskurva. 1990 var vår arbetslöshet 3,24 procent, sedan steg den år för år och blev i nivå med den i Spanien.

Ulla: Det här var en medveten politik för i EU-debatten sade politikerna att vi måste gå med i EU för att få ned arbetslösheten – en arbetslöshet som man drivit upp genom en medveten politik. Efter EU-inträdet sjönk arbetslösheten igen, eftersom den var konstgjort uppdriven, men inte till den nivå den var 1990. Att arbetslösheten sjönk igen berodde till största delen på att man införde sysselsättningsåtgärder, skolning, kurser med mera, för att få siffrorna att se fina ut. Det var också en inkörsport till den monetära unionen. Vad man inte talade om var att man måste klippa i den offentliga budgeten, man klippte i understöden till kommunerna, och när man drar ner i kommunerna, så drar de ner i hälsovården, biblioteken och så vidare. 800 småskolor har stängts i Finland under de sista åren och massor av bibliotek. Man får större sjukavdelningar på sjukhusen, färre sköterskor per enhet, klasserna blir större i skolorna. Och då kommer vi in på det som också ingår i EU:s politik, nämligen privatiseringar. När servicen blir så här förbaskat dålig, då säger man från politikernas sida att då privatiserar vi så att vi får bättre service och så är vi

inne i klassamhället. I en situation då servicen är dålig, tar folk emot ett sådant argument.

Folk föredrar höjda skatter

Kerstin: I Sverige säger vi att EU kräver att den offentliga sektorn ska vara så liten som möjligt, eftersom den anses vara konkurrenshämmande, och därför skär man ner.

Gerd: Det är en gammal liberalistisk doktrin att den offentliga sektorn är tärande. Nu lämnar man över viktiga samhällsfunktioner till privatkapitalet även när det gäller sådant som hela befolkningen behöver. El behöver alla, telefon behöver alla, vatten behöver alla, ren natur behöver alla. När den privata businessen ska få övertaget i samhället, så gör de enorma vinster på det som har varit naturliga monopol i de nordiska staterna. En monopolfaktor, det vill säga vi skattebetalare, har finansierat verksamheterna för att hålla igång samhället till lägsta pris så att även låginkomsttagare kan betala. Men en privat företagare kan själv stänga av till abonnenterna.

Ulla: De har nu på EU-planet gått ut och sagt att skatterna ska sänkas för att vi ska kunna konsumera mera, det är en uttalad EU-strategi. I Finland tillfrågades medborgarna i en gallup om de ville ha sänkta skatter, men finländarna ville i stället ha höjda skatter om de med det fick bättre service. Regeringen går stick i stäv emot vad finländarna vill ha – vi vill ha mer service som är betald av skattemedel och mindre pengar för konsumtion, men EU vill ha det tvärtom.

Gerd: Jag vill tillägga att vi måste ha den strategin när vi inte längre har vår

Ulla Klötzer

centralbank. Vi har inte längre en centralbank som kan trycka pengar, vi har inte längre rätt att acceptera hög inflation för att få lägre arbetslöshet, eller att ändra på räntan om ekonomin är överhettad eller svag. Vi är en båt utan roder. Och då ska vi bara vänta och se om allting ordnar sig med hjälp av företagen. Vi har inte längre någon flexibilitet inom arbetsmarknaden. Man spekulerar i arbetslöshet.

Mathjälp från EU

Kerstin: Du har skrivit om att klyftan mellan fattiga och rika har vidgats och att ni har fått matköer, och så vidare. Men i Sverige har man ju sagt att ni har fått det så väldigt bra efter EU-inträdet.

Gerd: Brödköerna kom som en effekt av att fattigdomen ökade. När man inte får arbete och inte får mer arbetslöshetsunderstöd och inte kan omskola sig mer, så får man då ställa sig i en brödkö. Vår regering accepterar att Finland har fattiga. Ordet fattig förekommer inte i ett välfärdssamhälle, men nu talar man om fattiga som om det vore den naturligaste sak i världen att de ska finnas.

Ulla: Brödköerna har vi sett själva, så det är ingenting vi har hittat på. Vi får så kallad mathjälp från EU. Att Finland, ett nordiskt före detta välfärdsländ, ska få hjälp av EU när tusentals barn dör dagligen i Afrika och Indien,

det är en skam. Och jag skäms för det. Det är viktigt att komma ihåg att det inte är bara vi som har sagt att folk blir fattigare och att klyftorna ökar, utan det har stått i Helsingin Sanomat, som minsann inte är EU-skeptisk. De har skrivit öppet om brödköerna och om fattigdomsklyftan som har ökat. Och klyftan blir bara djupare.

Ni i Sverige har en viss flexibilitet när ni har kronan. I Norrland har ni haft en arbetslöshet på cirka tre till fem procent, medan det på vår sida av gränsen i norra Finland är en arbetslöshet på 18 procent. Näringsstrukturen är densamma i båda länderna, men vi har inte sådan flexibilitet att vi kan stödja som vi borde. Sverige har lite större frihet att ge stöd och i Sverige mår barnfamiljerna definitivt bättre än i Finland. Barndagvårdsavgifterna, till exempel, är lägre för svenska familjer. Den ekonomiska bördan på familjerna ökar när staten har för lite pengar.

Redan NATO-medlemmar

Kerstin: Du tog upp tidigare att Sverige och Finland indirekt är med i NATO genom VEU, kan du utveckla det lite?

Ulla: Den västeuropeiska försvarsunionen var ett embryo som hängde ihop med EU genom euratomavtalet och kol- och stålunionen. Finland och Sverige var inte medlemmar i VEU, eftersom vi var neutrala stater, och det blev ju ett problem för EU eftersom de ville bygga upp ett gemensamt försvar. Det står i protokollet till Maastrichtavtalet att VEU utgör den västra pelaren för NATO. Detta var ett problem, eftersom 75 procent av Finlands befolkning inte vill vara med i NATO. Då gjorde man så att man bakade in hela VEU, så att

det inte längre var åtskilt från EU. Det enda som har lämnats utanför av VEU's traktat är solidaritetsklausulen, att man ska ställa upp för varandra vid konflikt. Men det kommer i stället med nu, i den nya EU-grundlagen. Det här kom till utan att Finlands befolkning visste om det. Så i princip är Finland med i den västra pelaren av NATO liksom Sverige.

Gerd: Det främsta argumentet för mig att vara mot EU är att man stjäl landet från ungdomarna. Vilken politik kan de sedan föra? De kan föra en politik för sin egen karriär i konkurrens med hela Europa. Det är en omöjlig sits för dem. De måste sträva efter att vara så utbildade att de vinner. Solidariteten har fallit bort från samhället.

Gengivet med tilladelse fra Miljömagasinet i Sverige, 22.aug. 2003.

Text: Kerstin Palmlund

FRIT NORDENS STYRELSE 2003-04

Birtha Bigum

Sigurd Halleraker, *Norge*
sosihal@c2i.net

Leif Kajberg,
redaktør og sekretær,
leif_kajberg@hotmail.com

Else Lerstrup,
lerstrup@post9.tele.dk

Hanne Lerstrup Kock, *webmaster*
hannekock@post.tele.dk

Jesper Morville, *formand og medlem af redaktionsgruppen*
JesperMorville@mail.dk

Kerstin Palmlund, *Sverige*
Thomas Wendner Thyrrerstrup
tthyrrerstrup@hotmail.com

Jakob Worm Buhl, *næstformand og medlem afredaktionen*
JakobBuhl@hotmail.com

Suppleanter:

Bent Brier
Torbjørn Dahl *Norge*
tordahl@online.no

Ellen Koch

Esther Lange

Birgit Lerstrup, *kasserer*
birgit@lerstrup.dk

Nordiske noter

Ved Jakob Buhl og Leif Kajberg

Svenske Grønne vil stemme om EU-traktat

Det svenske Miljøparti har startet en underskriftindsamling for at få en folkeafstemning i Sverige om den nye EU forfatningstraktat. Den svenske statsminister Göran Persson har tidligere sagt, at svenskerne ikke vil blive spurgt, men at den svenske Riksdag vil tage beslutningen. Et af argumenterne har været, at emnet juridisk er for kompliceret og ikke egner sig til folkeafstemning. En talskvinde fra Miljøpartiet siger i følge Dagens Nyheter, at hun er sikker på, at de kan indsamle over 200.000 underskrifter. Hun afviser også, at emnet skulle være for svært. Derimod er det op til politikerne at sørge for at forklare, hvad det handler om, mener hun.

Kilde: DR-nyheder, 25. november, 2003.

Oro over planer på danskkrav

Nordiska rådets kultur- og uddannelsesudskott uttrycker djup oro över de aviserade danska planerna på att införa språkprövning för svenska och norska elever som söker in på dansk läkarutbildning. Utskottet framhåller att denna metod att begränsa antalet sökande eller för att förhindra att studerande inte fullföljer studierna strider mot den nordiska tanken om att främja internordisk språkförståelse och en demokratisk språkpolitik och språksyn i Norden. Utskottet understryker att den nordiska språkkonventionen ger nordiska medborgare rätt att tala sitt eget nordiska språk vid hänvändelse till myndigheter i alla de nordiska länderna. Ordföranden i Nordiska rådets socialdemokratiska grupp, riksdagsleda-

moten Anita Johansson fortsätter i samme spor: "Den danska regeringen planerar också att försvåra för nordiska studenter att studera i Danmark. De danska planerna på ett språktest för medicinstudier i Danmark är mycket uppseendeväckande," menar Anita Johansson. "Det hotar en av grundtankarna i det nordiska samarbetet, nämligen att alla skall kunna använda sitt eget språk. Det har Danmark ställt upp på tidigare," säger Anita Johansson avslutningsvis. Det lader dog til, at de danske planer er taget af bordet [red. Anmærkning].

Kilde: Nordiska Nyheter 6. august 2003 & Norden i veckan 18. august 2003.

På vej mod god cirkel

Resultater som den dansk-svenske skatteaftale har fået spørgsmålet om integration mellem de nordiske lande ind i en god cirkel, sammenfattede Nordisk Ministerråds generalsekretær Per Unckel 24. november på konference om grænsehindringer på Christiansborg, København. Per Unckel var optaget af have visioner omkring Nordens udviklingsmuligheder, og ikke blot se fjernelse af grænsehindringer som sager, der berører enkeltpersoner. I et kraftigt udvidet EU giver det konkurrencedygtighed at være mere åben. Tidligere statsminister Poul Schlüter har i et år arbejdet med at fjerne grænsehindringer i Norden. Hans indsats blev rost af såvel den danske minister for nordisk samarbejde Flemming Hansen som formanden for Nordisk Råds Danske Delegation Ole Stavad. Sidstnævnte kritiserede til gengæld den danske regering for ikke at prioritere det nordiske samarbejde tilstrækkeligt højt.

Kilde: NORDISKE NYHETER, 25. november, 2003.

Nordisk socialdemokratisk kritik av Danmark

"Vi ser allvarligt på den borgerlige, danska regeringens bristande vilja att delta i det nordiska samarbetet." Det säger ordföranden i den socialdemokratiska gruppen i Nordiska rådet, Anita Johansson efter ett möte med sina nordiska kollegor. "Vi har bara de senaste månaderna sett flera exempel på detta. Den danska ministern Bendt Bendtsen avvisade förslaget om att göra det billigare att överföra pengar mellan de nordiska länderna. Därmed gick den danska regeringen emot en enhetlig strävan inom Nordiska rådet," framhåller Anita Johansson. "Danskarna vill inte heller avsätta tillräckligt med pengar till den nordiska miljöfond som arbetar med att förbättra miljön i Baltikum, Ryssland och Ukraina. Den nordiska miljöinvesteringsfondens verksamhet har hittills inneburit miljövinster som i runda tal är tio gånger större än mot-svarande investeringar i de nordiska länderna. Fonden är nödvändig för miljöarbetet inom t ex kärnsäkerhet och energibesparingar i jordbruket," säger Anita Johansson.

Kilde: Norden i veckan 18. august 2003.

Præsentation af Nordisk statistisk årbog 2003

Der var inviteret til pressemøde om udgivelsen af Nordisk statistisk årbog 2003 og fjernelse af grænsehindringer i Norden den 10. oktober i Rådssalen i Nordisk Ministerråds domicil i St. Strandstræde i København. Frank Dahlgard, der redigerer den nordiske

statistik-årbog, præsenterede denne vigtige nordiske informationsressource. Årbogens materiale giver mulighed for at aflæse og sammenligne flere interessante tendenser i de nordiske landes udvikling. Fx på områder som befolkningsudvikling, indvandring, forskelle i levestandard, prisforskelle, samhandel mellem Norden og eksterne handelspartnere og mænds og kvinders arbejdsløshed. På mødet orienterede tidligere minister Ole Stavad, som er formand for den danske delegation i Nordisk Råd, om hvordan arbejdet med at fjerne grænsehindringerne mellem de nordiske lande er grebet an, og hvordan denne proces skrider frem. Grænsehindringer var et af hovedtemaerne på Nordisk Råds session i Oslo i slutningen af oktober 2003. Frit Nordens nyvalgte næstformand og medlem af redaktionen, Jakob Buhl, repræsenterede Frit Nordens redaktion på pressemødet.

Leif Kajberg

Nordisk stiftelse styrker verdensarven

På vegne av de nordiske regjeringer undertegner den norske miljøvernminister Børge Brende fredag en avtale med UNESCO om Nordic World Heritage Foundation. Direktøren for verdensarvsenteret i UNESCO i Paris, Francesco Bandarin er i Oslo for å undertegne på vegne av UNESCO. Stiftelsens formål er å arbeide for gjennomføring og etterlevelse av UNESCOs konvensjon for vern av verdens kultur- og naturarv i samarbeid og forståelse med UNESCO. Stiftelsen ble etablert av miljøvernministeren i mars i fjor etter en prøveperiode på seks år. Stiftelsen skal fungere som et knutepunkt for de nordiske staters samlede innsats i arbeidet for å opp-fylle konvensjonens intensjoner og krav. Stiftelsen

skal tilby assistanse for bevaring av natur- og kulturarv i utviklingsland som har tiltrådt konvensjonen. Avtalen innebærer at stiftelsen etableres som et senter under beskyttelse av UNESCO.

Kilde: NORDISKE NYHETER den 17. november, 2003.

Den ydre selvbestemmelsesret

“Nordiske lande har tradition for at sætte demokrati højt. En tradition som de nordiske lande er stolte av. Når man taler om demokrati er selvbestemmelsesretten central. Den indre selvbestemmelsesret er et folks ret til selv at vælge hvem der styrer landet. Den ydre er et folks ret til at stifte sin egen stat. Så længe som et folks selvbestemmelsesret ikke er anerkendt, beholder staten i praksis vetoret. Dette er ikke ønskeligt og det er ikke demokratisk. Ungdommens Nordiske Råd anerkender den grønlandske, den færøske og den ålandske selvbestemmelsesret.” (Freyr Rognvaldsson, UVG, Island og Jógvan Jacobsen UT – Færøyaner). Denne udtalelse (udtalelsen er gengivet på dansk ovenfor) blev vedtaget på Ungdommens Nordiske Råd i Oslo. Udtalelsen er, hvis man skulle tolke den konsekvent, også imod EU/Europas Forenede, selvom den selvfølgelig rent konkret udtrykker Ungdommens Nordiske Råds støtte til Færøernes valg af fremtid (og vel også, underforstået, muligheden for selvstændigt færøsk medlemskab af Nordisk Råd). Som det fremgår af den færøske tekst, er det tredje gang Ungdommens Nordiske Råd vedtager sådan en udtalelse. Jeg var selv til stede første gang (Ungdommens Nordiske Råds møde i København 2001). Udtalelsen støtter i princippet således også tilsvarende rettigheder for Grønland, Åland og samerne.

I denne sammenhæng er der tillige grund til at nævne Høgne Hoydals udtalelse fra Nordisk Råds session i Oslo, hvori han endnu engang efterlyser, at Nordisk Råd (og nordisk samarbejde) ikke bare skal være et supplement til diverse internationale organisationer, men skal vove at tage flere initiativer selv, at stå mere frem og også beskæftige sig med såkaldt “tunge områder.”

Længen - <http://www.ut.fo/tidindi/tidindi106.htm> - er sakset fra *Unga Tjóðveldids hjemmeside*. Jakob Buhl

Wibe vill ha folkomröstning om EU's grundlag

Riksdagsledamoten Sören Wibe, ordföranden i socialdemokraternas kampanj mot i EMU inför omröstningen, vill ha en folkomröstning också om EU's nya grundlag. Bland annat eftersom grundlagen förväntas innehålla bestämmelser om att EU's lagar alltid ska väga tyngre än svenska.

Det är en så pass genomgripande och stor förändring av vårt styrelseskick att man bör låta folket ta ställning till det i en beslutande folkomröstning, tycker jag, säger Sören Wibe, (Socialdemokratiet). I dag blir det, enligt utrikesdepartementets bedömningar, troligen folkomröstningar om den nya EU-grundlagen i åtminstone sju länder, bland annat i Danmark, Irland och Spanien. Sören Wibe vill att Sverige sällar sig till den skaran. Det räcker inte med att de folkvalda ledamöterna i riksdagen avgör frågan, enligt Wibe. Opinionen inom de olika partierna är ju splittrade så att det partiväsande vi har förmår inte fånga upp de åsikter som egentligen finns inom befolkningen. Wibe har ännu inte bestämt sig för hur han ska driva kravet, men utsikterna i dag för att det blir en folkomröstning är väldigt små.

Alla riksdagspartier utom de EU-kritiska, vänsterpartiet och miljöpartiet, är emot. Också flera socialdemokrater som röstade nej till EMU vill i det här fallet låta riksdagen avgöra frågan. Statminister Göran Persson vill låta riksdagen bestämma. Folket röstar om EU-frågorna också i allmänna riksdagsval och det är oerhört viktigt att vi lägger ansvar också på Sveriges riksdag så att inte de frågorna flyttas ut därifrån till mer eller mindre permanenta folkomröstningar. Det tror jag vore olyckligt för EU-frågorna och det vore också olyckligt för tilltron till riksdagen, säger statsminister Göran Persson.

Kilde: Sveriges Radio, 21. oktober, 2003.

Medlem af Frit Nordens styrelse indvalgt i Folkebevægelsens forretningsudvalg

Jakob Buhl, der er fra Marstal og cand.phil. i nordisk sprog og -litteratur, opnåede valg til Forretningsudvalget i Folkebevægelsen mod EU. Jakob Buhl er for tiden medarbejder på den danske Folkebevægelse i Sigurdsgade og her tilknyttet sekretariatet for det internationale udvalg. Jakob Buhl har været og er aktiv i mange nordiske sammenhænge. Han har som nordisk udvekslingsstuderende studeret i Finland og på Færøerne (NORDLIKS og NORDKURS), været medarbejder ved NORDJOB-projektet og medarbejder og tidligere styrelses-medlem i Foreningen Nordens Ungdom. Desuden aktiv i Foreningen Nordisk Vision, www.nordiskvision.org, som tilknyttet netværket Forum Norden. Som aktiv EU-modstander har Jakob Buhl blandt andet været med i Retsforbundet, Folkestyrelisten, Kig og Lyt, Nødvendigt Forum samt delegationen "Nordisk Ungdom mod EU." I 1994

var han med til at stifte Folkebevægelsens Ungdom, i hvis ledelse han desuden var repræsenteret i årene 1995-97. Medlem af Folkebevægelsens ungdomsudvalg 1988-90.

Leif Kajberg.

Film om Færøenes selvstendighetskamp

En ny dokumentarfilm fra forhandlingene mellem Færøerne og Danmark høsten 2000 settes opp på danske kinoer fra 26. september. Instruktøren Ulla Boje Rasmussen fulgte hele processen, både forberedelsene i Tórshavn og i Færøenes kontor i Folketinget og pressemøtene i Statsministeriet. Filmen heter "Færøene.dk", engelsk titel "Rugged road to independence" og gir et godt bilde av optimismen i startfasen, desperasjonen over den danske regjeringens motspill samt den færøyske opposisjonens motstand. Til sist blir også "frihetsskjemperne" Helena Dam á Neystabø, lagmann Anfinn Kallsberg og selvstyreminister Høgni Hoydal rykende uenige seg imellom." At stå sammen har aldrig været færingernes stærke side", sier lagmann Kallsberg i filmen. Frit Norden var under premieren i Grand i København repræsenteret af Jakob Buhl.

Kilde: NORDISKE NYHETER 6. oktober, 2003.

Nordisk samarbejde i EU – Nordisk Ministerråds Europaaktiviteter 2002-2003

Udfordringen for det nordiske samarbejde i en globaliseret epoke med et stærkt udvidet EU er at udvikle den indbyrdes nordiske dialog om interna-

tionale, særligt europæiske, spørgsmål stadig tættere. Et ambitiøst, men pragmatisk nordisk samarbejde på alle niveauer er derfor ønskeligt. Det gælder ikke mindst for de nordiske landes forhold til de tre baltiske lande - Estland, Letland og Litauen - og for forholdet til Nordvest-Rusland. Fra nordisk side vil mærkesager som miljø, bæredygtig udvikling, åbenhed i politik og forvaltning samt ligestilling være særligt naturlige interesseområder. Citatet er fra "Nordisk samarbejde i EU – Nordisk Ministerråds Europaaktiviteter 2002-2003", der er en redegørelse fra Nordisk Ministerråd, generalsekretæren, til Nordisk Råd.

Kilde: Nordisk Ministerråd, 26. september, 2003.

Underskriftsindsamling i Finland

En blandet skare af finsk ungdom ønsker EU-forfatningen til folkeafstemning i Finland. Det vil i givet fald kun blive den tredje folkeafstemning i Finland siden den om alkoholforbudet i 1932. En af begrundelserne er, at EU ikke var til debat ved seneste Riksdagsval. I et interview i svensk-sprogede Hufvudstadsbladet udtaler fire unge sig. De fire er enten tilhængere eller kritikere og har en baggrund i henholdsvis Grøna ungdomsforbundet, Vänsterns ungdomsförbund, Jordens venner og Young European Federalists, men de udtaler sig på egne vegne.

Samstemmende ønsker de at rejse debat om en mulig folkeafstemning og om EU-grundloven, som de gerne vil udbrede kendskabet til. Man ønsker at demokratiet tages alvorligt og at en folkeafstemning ikke fejles af bordet med undskyldninger som, at folk ikke ved nok, eller at det er for kompliceret og at folk måske derfor stemmer "forkert". Man ønsker heller

BOGLISTE, Nordisk Folkemøde i Lillehammer 2003

Fritz C. Holte:

En annen verden er mulig.

Holte forlag 2002. 250 sider.

Pris Nkr. 100,- ISBN 82-996486-0-2.

Finnes det alternativer til internasjonal markedsliberalisme? Ja - de finnes! Holte skisserer i sin bok både et alternativt system for organiseringen av Norges utenriksøkonomi, og et alternativt system for organiseringen av handelen og kapitaloverføringene mellom industrilandene.

Dag Seierstad:

Ut av EØS? Nei til EUs årbok for 2002.

Nei til EU 2002. 128 sider.

ISBN 82-91026-44-0

EØS-avtalen er blitt en verkebyll i norsk politikk. Regjering og Storting bøyer seg for EU i sak etter sak - men vil at færrest mulig skal få vite om det. Hva ska vi så gjøre med EØS? Det er tre muligheter: Inn i EU - endre EØS-avtalen - eller ut av EØS. Årbok 2002 gir deg bedre grunnlag for å velge.

Tommy Tranvik og Per Selle:

Farvel til folkestyret? Nationalstaten og de nye nettverkene. Makt- og demokratiutredningen.

Gyldendal Norsk Forlag AS 2003.

231 sider. ISBN 82-05-31638-4

Farvel til folkestyret? Viser hvordan de politiske partiene og organisasjonene, som før var mer permanente kommunikasjonskanaler mellom folket og statens magtapparat, er svekket. Det er blitt mer varierte og spesialiserte deltagelsesformer - og samtidig mer politisk sentralisering og mindre kontroll fra grunnplanet.

Forfatterne analyserer hvordan det nye informasjonssamfunnet og nettverksutviklingen påvirker folks tilknytning til statsapparatet, og hvordan staten tilpasser seg teknologidrevne globaliseringstendenser.

Alissa Quart:

Branded - The Buying and Selling of Teenagers.

The Perseus Books Group, Reading, MA, 2003, 256 s. \$22.95.

“Många tonårstidningar är ett slags varukataloger där historier om kärlek, frihet, och resor utspelas i sammanhang där kläder, prylar och priser oavbrutet uppmärksammas. Många unga blir besatta av att ha vissa saker. De blir trends-lavar. Sjukdomen heter märkesfeber. Tonåringarna är medvetna om konsumtionspropagandan de är utsatta för, men det är ingen garanti för ett förändrat beteende. De vet alla som missbrukar nikotin, narkotika, alkohol och mat.” Klip fra Tomas Polvalls omtale den 16. august 2003 på <http://www.corren.se/>

Helge Christie:

Makt over maten - Hvordan virker WTO?

Landbruksforlaget 2002. 512 s. ISBN 82-529-2555-3 “

Ei bok som kapitalismekritikarar ikkje kan greia seg utan i desse tider, er difor *Makt over maten - hvordan virker WTO?*

av bondeaktivisten Helge Christie. Med sine 512 sider gjev boka eit utførleg bilete av Verdshandelsorganisasjonen WTO, med hovudsete i Genève, og dessutan brei dekning av motkreftene, slik dei har ovra seg frå 1988 til 2001, med høgdepunkt som Seattle, Gøteborg og Genova.” Klip fra bogomtale på: http://folk.uio.no/kjellar/kmg1i03/css/kmg1i03_8.htm

Hans Lindqvist:

Motboken - EMU - fel väg.

Hudikswall: Alternativ till EU, 2000.

166 s. (Skriftserie Nordica ; 12-13).

ISBN 91-972252-7-4. Pris 60 Skr.

Vægtig og veldokumenteret bog om, hvorfor Sverige skal sige nej til ØMUen. Se Leif Kajbergs anmeldelsesartikel i Frit Norden nr. 2/2000 på:

<http://www.fritnorden.dk/2000-2.pdf>

Hans Lindqvist:

Motboken 2 - EMU - fel väg.

Handbok för EMU-kritiker.

Förlag Stiftelsen EU-kritisk information

2003. Skriftserie Nordica. Pris 50 Skr.

EMU är ett politiskt projekt. Ekonomiska argument eller motiv är svaga. EMU är en konstruktion av det sena 1980-talets nyliberalism och ensida marknadstänkande.

Gunnar Garbo: **Også krig er terror.**

Et kritisk oppgjør med det nye NATO, maktpolitikken til USA og Norges rolle som medløper. 2. utgave. 2003. 299 s. ISBN 82-996370-1-5. Med “Også krig er terror” har Gunnar Garbo nå skrevet en bok som tar et grunnleggende oppgjør med omleggingen av NATO fra forsvarsallianse til redskap for en global militærpolitikk ledet av USA.

Rolf Jacobsen: **Alle mine dikt.**

Illustrationer: Anne-Lise Knoff.

Gyldendal, Norge, 1999. 75 norske kr.

ISBN 8205262810. Samlingen inneholder hele Rolf Jacobsens lyriske produksjon slik han ønsker den skal bli stående for ettertiden.

Rolf Jacobsen, 1907-94, var en av de viktigste norske lyrikerne i det 20. århundre - en av våre første modernister. Mere: <http://nrk.no/litteratur/forfattere/181196.html>

ikke, at EU-modstanderne skal være alene om at blive forbundet med demokrati.

På den finsksprogede hjemmeside

www.kansanaanestys.fi

kan finlænderne registrere deres

navn, hvis de vil undertegne en erklæring

som senere på vinteren skal afleveres

til den finske riksdag.

I Sverige har Miljöpartiet tidligere meddelt, at de har iværksat en underskriftsindsamling.

Jakob Buhl

Island vil i Sikkerhedsrådet

Island melder sig som kandidat til FN's sikkerhedsråd i perioden 2009 -

2010. Udenrigsminister Halldór

Ásgrímsson meddelte dette i den tale

han holdt ved FN's Generalforsamling.

Udenrigsministeren sagde, at

dette var et element i Islands beslutning

om at deltage mere aktivt i

internationalt samarbejde. I sin tale

lagde Halldór Ásgrímsson vægt på

nødvendigheden af at man omvurderer

FN's rolle, især hvad angår Sikkerhedsrådet

og Generalforsamlingen.

Halldór Ásgrímsson ser meget

positivt på Kofi Annans ide om at oprette

en komité, der skal komme med

idéer om FN's fremtidige rolle.

Valget til plads i Sikkerhedsrådet

2009 - 2010 finder først sted i 2008.

Kilde: Nordiske nyheter,

1. oktober, 2003.

Frit Nordens styrelse debatterer Frit Nordens arbejdsgrundlag og Norden-politiske synspunkter

Frit Nordens styrelse vil på et dagligstuemøde i Odense den 27. marts 2004 indlede en diskussion af problemstillinger i forbindelse med foreningens formål, arbejdsgrundlag og arbejdet for et Frit Norden. Vil vil gennem korte oplæg og diskussioner søge at nå frem til en mere indgående belysning af de politiske grundlag, som Frit Norden arbejder på og sætte dette ind i en lidt bredere Norden-politisk og Norden-ideologisk sammenhæng. Korte skriftlige kommentarer eller længere oplæg fra Frit Nordens medlemmer er meget velkomne og vil indgå i styrelsens drøftelser. Skriftlige bidrag kan fx også formidles via e-mail. De kan sendes til landssekretær Leif Kajberg eller til foreningens formand Jesper Morville.

På Frit Nordens årsmøde i Valby den 20. september 2003 blev der vedtaget og udsendt følgende pressemeddelelse:

FRIT NORDEN styrker det nordiske samarbejde
FRIT NORDEN har afholdt sit årsmøde den 20. september 2003 i Valby Medborgerhus, 2500 Valby, med deltagelse fra Danmark, Norge og Sverige. Foreningen har bl.a. til formål: "- at udbygge forståelse af det nordiske frihedssyn og den folkelige solidaritet i Norden på folkestyrets grundlag." Som led i øget samarbejde opfordrer vi vore nordiske venner til

at oprette selvstændige Frit Norden-foreninger. I lyset af folkeafstemningen i Sverige mener årsmødet, at det nordiske samarbejde har fået øget aktualitet. Vi mener, at EU-traktaten er en undergravelse af demokrati og folkelig deltagelse. FRIT NORDEN arbejder for et tæt nordisk samarbejde og for et frit Norden udenfor EU.

På årsmødets vegne
Torbjørn Dahl, Norge
Kerstin Palmlund, Sverige
Jesper Morville, Danmark

Folkerigsdagens Venner i Norge, har udsendt en invitation med følgende tekst:

Fritt Norden (Norge) Invitasjon til stiftelsesmøte

lørdag 20. mars 2004 kl. 1500 i Nei til EU's lokaler i Oslo

Styret i Folkerigsdagens Venner ønsker med dette å ta initiativ til stiftelse av foreningen Fritt Norden i Norge. Det arbeides nå med forslag til vedtekter som i stor grad vil være i overensstemmelse med vedtektene til Fritt Norden i Danmark.

Se nettsted: <http://www.fritnorden.dk/>
Ideen og visjonen er å få opprettet Fritt Norden organisasjoner i alle de nordiske land med det mål å arbeide for et tettere nordisk samarbeid utenfor EU. For mer informasjon kontakt: Torbjørn Dahl, Nigardslia, 2625 Fåberg. Tlf.: 61261458, e-post: tordahl@online.no

Mari Haaland, Skavangervn 14, 3617 Kongsberg. Tlf.: 32724753, e-post: l-haala@online.no

Vennlig hilsen

Mari Haaland(s) Torbjørn Dahl (s)

STØT FRIT NORDEN

i arbejdet for dansk folkestyre og et frit internationalt samarbejde med udgangspunkt i nordisk menneskesyn og fællesskab. Foreningen er tværpolitisk og uafhængig af andre organisationer. Bliv medlem eller abonnent.

Nærmere oplysninger hos
landssekretær

Leif Kajberg
Klirevænget 31,
2880 Bagsværd
tlf. 44 98 29 32

Eller hos foreningens formand
Jesper Morville
c/o Folkebevægelsen mod EU
Sigurdsgade 39A
2200 København N.
tlf. 35 82 18 00

Eller besøg vores hjemmeside:
<http://www.fritnorden.dk>

Det er med sorg
vi må meddele at

Bent Brier

er gået bort
den 17. december 2003

Bent var formand for Frit Norden
i mere end 25 år.
Hvad han dermed har betydet
kan ikke måles.

Vi vil mindes Bent, og omtale
sider af hans arbejde i næste
nummer af bladet.

Frit Nordens Styrelse